

ที่ กษ ๑๒๐๔/ว ๒๔๒๐

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
ถนนราชดำเนินนอก กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๕

เรื่อง แนวทางการนำที่ดินที่มีการเพิกถอนคำสั่งอนุญาตให้เกษตรกรเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน
หรือคำสั่งอนุญาตให้เกษตรกรได้รับการจัดให้เข้าทำประโยชน์กลับมาจัดให้แก่เกษตรกร

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด

อ้างถึง หนังสือสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ด่วนที่สุด ที่ กษ ๑๒๐๔/ว ๒๗๕
ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๖๕

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ได้ซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับการเพิกถอนคำสั่งของคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดที่อนุญาตให้เกษตรกรเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินที่ออกโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย สรุปสาระสำคัญได้ว่า ปฏิรูปที่ดินจังหวัดในฐานะผู้ซึ่งเลขาธิการ ส.ป.ก. มอบหมาย ตามข้อ ๑๑ แห่งระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกและจัดที่ดินให้แก่เกษตรกร การโอนหรือตกทอดทางมรดกสิทธิการเช่าหรือเช่าซื้อ และการจัดการทรัพย์สินและหนี้สินของเกษตรกรผู้ได้รับที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๔ (ระเบียบฯ พ.ศ. ๒๕๖๔) เป็นผู้มีความอำนาจเพิกถอนคำสั่งของคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดที่อนุญาตให้เกษตรกรเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินโดยผิดพลาด เว้นแต่เป็นกรณีเพิกถอนการจัดให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินเกินกว่าห้าสิบไร่ ทั้งนี้ ตามนัยมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เรื่องเสรีที่ ๓๔/๒๕๖๕ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

ส.ป.ก. ขอเรียนว่า เนื่องจากคำสั่งของคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดที่อนุญาตให้เกษตรกรเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินตามระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกรซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๓๕ (ระเบียบฯ พ.ศ. ๒๕๓๕) และคำสั่งอนุญาตให้เกษตรกรได้รับการจัดให้เข้าทำประโยชน์ตามระเบียบฯ พ.ศ. ๒๕๖๔ เป็น “คำสั่งทางปกครอง” ซึ่งคำสั่งทางปกครองดังกล่าวมีลักษณะเป็นการให้ประโยชน์แก่ผู้รับ และการเพิกถอนคำสั่งอนุญาตให้เกษตรกรเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินหรือคำสั่งอนุญาตให้เกษตรกรได้รับการจัดให้เข้าทำประโยชน์ที่ออกโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายดังกล่าวอาจถูกเพิกถอนโดยให้มีผลย้อนหลังหรือไม่ย้อนหลังหรือมีผลไปในอนาคตถึงขณะใดขณะหนึ่งตามที่กำหนดได้ อันจะส่งผลให้การนำที่ดินกลับมาดำเนินการจัดให้แก่เกษตรกรในแต่ละกรณีมีหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการดำเนินงานตามระเบียบฯ พ.ศ. ๒๕๖๔ ที่แตกต่างกัน ดังนั้น ส.ป.ก. จึงขอซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการนำที่ดินที่มีการเพิกถอนคำสั่งที่ออกโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายกลับมาจัดให้แก่เกษตรกรตามระเบียบฯ พ.ศ. ๒๕๖๔ ดังนี้

๑. ในกรณีที่เป็นการเพิกถอนคำสั่งอนุญาตให้เกษตรกรเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินหรือคำสั่งอนุญาตให้เกษตรกรได้รับการจัดให้เข้าทำประโยชน์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายโดยให้มีผลย้อนหลังไปปลงคำสั่งอนุญาตที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายดังกล่าว ย่อมถือว่าคำสั่งอนุญาตนั้นไม่มีผลมาตั้งแต่ต้น ตามนัยมาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ดังนั้น การนำที่ดินที่ได้เพิกถอนคำสั่งอนุญาตดังกล่าวกลับมาจัดให้แก่เกษตรกร จึงต้องพิจารณาเสมือนว่าไม่เคยมีการจัดที่ดินตามคำสั่งอนุญาตนั้น เช่น หากก่อนการจัดที่ดินให้แก่เกษตรกรที่ถูกเพิกถอนคำสั่งอนุญาตดังกล่าว ที่ดินนั้น

/เป็น...

เป็นที่ดินที่ไม่เคยจัดให้แก่บุคคลใดตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมและมีผู้ถือครองที่ดิน หรือมีผู้เช่าอยู่ขณะโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองที่ดินนั้นมาเป็นของ ส.ป.ก. การพิจารณานำที่ดิน แปลงดังกล่าวมาจัดให้แก่เกษตรกรจะต้องดำเนินการตามข้อ ๗ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง (๑) ประกอบข้อ ๑๓ แห่งระเบียบฯ พ.ศ. ๒๕๖๔ หรือข้อ ๘ วรรคหนึ่ง ประกอบข้อ ๑๓ แห่งระเบียบเดียวกัน แล้วแต่กรณี

๒. หากเป็นการเพิกถอนคำสั่งอนุญาตให้เกษตรกรเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินหรือ คำสั่งอนุญาตให้เกษตรกรได้รับการจัดให้เข้าทำประโยชน์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายโดยให้มีผลตั้งแต่วันที่คำสั่ง เพิกถอน ย่อมถือว่าคำสั่งอนุญาตนั้นมีผลมาตั้งแต่วันที่ผู้นั้นได้รับแจ้งคำสั่งอนุญาตดังกล่าวจนถึงวันที่มีคำสั่ง ให้เพิกถอนคำสั่งอนุญาต ทั้งนี้ เป็นไปตามนัยมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติ ราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กรณีการนำที่ดินที่ได้เพิกถอนคำสั่งอนุญาตดังกล่าวกลับมาจัดให้แก่เกษตรกร จึงต้องพิจารณาดำเนินการตามข้อ ๑๘ แห่งระเบียบฯ พ.ศ. ๒๕๖๔ กล่าวคือ เมื่อได้ดำเนินการจัดการทรัพย์สิน และหนี้สินของเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินรายเดิมที่ถูกเพิกถอนคำสั่งอนุญาตดังกล่าวแล้วตามข้อ ๓๘ แห่งระเบียบฯ พ.ศ. ๒๕๖๔ให้นำที่ดินที่ ส.ป.ก. ได้รับคืนมาดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามข้อ ๖ วรรคสอง กรณีที่นำที่ดินมาจัดให้แก่เกษตรกร ให้ดำเนินการประกาศตามข้อ ๗ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง (๒) เพื่อคัดเลือก และจัดที่ดินให้แก่เกษตรกรผู้ได้รับการคัดเลือกซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ที่ขึ้นทะเบียนไว้ต่อไป

อนึ่ง การเพิกถอนคำสั่งอนุญาตข้างต้นให้คำนึงถึงความเชื่อโดยสุจริตของเกษตรกรผู้รับประโยชน์ ในความคงอยู่ของคำสั่งนั้นกับประโยชน์สาธารณะประกอบกัน และในกรณีที่เป็นการเพิกถอนโดยให้มีผลย้อนหลัง ตามข้อ ๑ การคืนเงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์ที่เกษตรกรผู้รับคำสั่งดังกล่าวได้ไป ให้นำบทบัญญัติว่าด้วย ลากมิควรได้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยถ้าเมื่อใดเกษตรกรผู้รับคำสั่งนั้น ได้รู้ถึงความไม่ชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งอนุญาตดังกล่าว หรือควรได้รู้เช่นนั้นหากเกษตรกรผู้นั้นมิได้ประมาท เลินเล่ออย่างร้ายแรง ให้ถือว่าเกษตรกรผู้นั้นตกอยู่ในฐานะไม่สุจริตตั้งแต่เวลานั้นเป็นต้นไป และในกรณีที่ เกษตรกรดังกล่าวได้แสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งหรือข่มขู่ หรือชักจูงใจ โดยการให้ทรัพย์สินหรือให้ประโยชน์อื่นใดที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือได้ให้ข้อความซึ่งไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ในสาระสำคัญ หรือได้รู้ถึงความไม่ชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งอนุญาตดังกล่าวในขณะที่รับคำสั่งหรือการไม่รู้นั้น เป็นไปโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เกษตรกรผู้นั้นต้องรับผิดชอบในการคืนเงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์ที่ได้รับไป เต็มจำนวน ทั้งนี้ ตามนัยมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

ในการนี้ ส.ป.ก. จึงขอให้จังหวัดโปรดแจ้งให้ ส.ป.ก.จังหวัด ทราบแนวทางปฏิบัติงานข้างต้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายวิณะโรจน์ ทรัพย์ส่งสุข)

เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

สำนักกฎหมาย

โทร./โทรสาร ๐-๒๒๘๑-๒๙๐๔